

הקהילות יעקב וצ"ל: שזוכר כאשר מרן בעל הקהילות יעקב היה בחור בחור"ל ישן בסוכה כשירר שלג, וצחק בעל הקהילות יעקב ואמר: הייתי שוטה ועשיתי מעשה שטות, וביטל את מעשה המסירות נפש שהיה בקיום המצוה) ואין הדבר דומה למתיירא מפני לסטים והוציץ יורדין שמשמע מהמשנ"ב (תר"מ כ"ב) שלא מועיל אם האדם עצמו יחליט שאינו מצטער, מכיוון שיש הפגזות מעטות בעצם אין סכנה אמיתית, אלא שטבע האדם הוא לפחד וללכת למקלט, אבל אם מתגבר ואינו מפחד יכול להחמיר על עצמו, משא"כ כשיש כאן לסטים והסכנה מוחשית, אין לו להחמיר על עצמו כלל.

ובנידון שאלתנו סובר גיסי הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א שאין הדבר דומה לסוכה באזור של גנבים, כי שם המצב הוא שהסוכה אינה ראויה לשיבה כלל, אבל כאשר באופן עראי יש אזהרה הדבר דומה לשודר שנכנס באופן חד פעמי לסוכה, שאינו מבטל מהסוכה שם של סוכה.

ההמתין להפסקת המלחמה וישאר במשכורת גבוהה?

נהג אוטובוס המסיע מטיילים, ומשתכר משכורת גבוהה, שאל בחדש תמוז תשס"ו, החברה מארגנת טיולים פיטרה אותו מעבודתו כי אין מטיילים. האם יחפש עבודה אחרת ויסתפק במשכורת נמוכה, או שימתין לסיום המלחמה ואז ישוב לעבודתו הראשונה עם משכורת גבוהה. שאלה נוספת שאל הנהג, האם יתפשר עם חברת הנסיעות על פיצויים נמוכים או שימתין למלחמה שתפסק ואז מן הסתם יקבל את שמגיע לו?

תשובה: נאמר במס' סוכה נו: 'בוצינא טבא מקרא'. פרש"י, משל הדיוט הוא האומר לחברו דלעת קטנה אני נותן לך במחבור, אם תרצה לתולשה עכשיו תלוש, ואם תרצה להניחה עד שתגדל ותעשה קרא, הניחה ותגדל טוב לו ליטלה מיד, שמא לאחר זמן יתחרט בו זה, או שמא לא יצטרך זה מזה. כעין זה פירש רבנו חננאל. ברש"י ותוס' ביארו דברי רבנו חננאל שנוח לו לאדם שיקח עתה דבר מועט, משיקח אחר זמן דבר מרובה, דמי יודע מה ילד יום.

וכתב בשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"א קט"ז ח"ב קס"ה) מכאן סיוע למה שנהגו בתי דין במקום שאין לבעל לשלם סך הכתובה בשעת גירושין, להתפשר על סכום שיש לבעל כדי פרנסתה ומזונות, שהרי יתכן שלא תגיע כלל לגביית כתובה אם תמות תחתיו. ובמהרי"ק (סי' ז') כותב שרב אשי בכתובות פג: חולק על אביי ולא סובר שבוצינא טבא מקרא.

נמצא: לדעת השואל ומשיב יקבל הנג עבודה במקום אחר למרות המשכורת הנמוכה, ולדעת המהרי"ק צ"ע.

האם לדחות חתונה בכמה ימים, או לעשותה במנין מצומצם

חתן וכלה שרצו להתחתן באב תשס"ו, החתונה היתה אמורה להיערך במקום מגוריהם ששורר שם מצב מלחמה. הסתפקו מה לעשות: האם לדחות את החתונה למועד מאוחר בעיר מרוחקת ששם אין מצב מלחמה, אז יגיעו כל הקרובים והמכרים, או שיערכו את החתונה במועד במקום מגוריהם

במנין מצומצם ולא ברוב עם שהרי מבואר בב"ק לח: לעולם יקדים אדם לדבר מצוה?

תשובה: נאמר במס' כתובות ב. שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא טורח בסעודה שלשה ימים לכן קבעו שבתולה נישאת ליום הרביעי. בשיטה מקובצת ביאר, ששמחתו תהיה שלימה כאשר יטרח ביום ראשון שני ושלישי וע"י כך יחבבן יותר. ולכאן' גם בשאלתנו ידחה את החתונה למועד מאוחר יותר כדי לזכות בתקנת בנות ישראל, ויטרח לעשות החתונה ברוב עם. (וראים מכאן יסוד גדול בכוחות הנפש שאדם משקיע ממון וטירחא בנושא מסוים הופך הדבר להיות אצלו חביב) ומה שנאמר במס' ב"ק שראוי להקדים היינו בלי סיבה.

ומעשה שהיה בחתן וכלה שחיפשו אולם לחתונה, הציעו להם בתאריך מוקדם אולם יקר, ולעומת זאת הציעו להם חדר אוכל באחת הישיבות ללא תשלום חודש מאוחר יותר. שאלו את מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א האם לדחות בחודש כדי לחסוך סכום נכבד, והשיב שמותר לדחות. ואולי כן גם בעניינינו, שכאשר יש שיקול נוסף רשאי לדחות את החתונה, וצ"ע.

ערבים המבקשים לקבוע מזווה האם מותר למכור להם

לאחרונה נתפרסם ברבים שערכים מנצרת החליטו לקבוע מזוזות על פתחי בתיהם, ראו אצל שכניהם היהודים שהמזוזות מצילות אותם מגניבות ועין הרע. הגיע רופא גוי ומבקש למכור לו מזווה כדי לקובעה בפתח מרפאתו, האם למכור לו? הוא מבקש גם שיעזרו לו לברך ברכה בקביעת מזווה, האם מותר ללמדו?

תשובה: נאמר ברמ"א (יו"ד רצ"א ב') עובד כוכבים שביקש שיתנו לו מזווה ורוצה לקובעה בפתחו אסור ליתנה לו. ונראה לי במקום דאיכא למיחש משום איבה ושירע משום זה לישראל מותר. (בשו"ת מהרי"ל החדשות קכ"ג כותב: אפי' הגוי מבטיח שישמרה בטהרה אסור למכור לו, דאם יראה שאינו ניצול יבעט ויתחרט)

בעמק שאלה (שאלתא קמ"ה) כותב: עצם המסירה לגוי זהו בזיון המזווה נכתבה על דעת לקובעה בפתח ישראל כמצוותה, מסירה לגוי יש בה בזיון כבוד התורה. ובכל זאת התיר הרמ"א מחשש איבה. ובאגרות משה (יו"ד קפ"ד) כותב שבמקום שהתירו מחשש איבה יש איבה שינקום מישראל ויש איבה שנהיה שונאו ויש לחוש לשפיכות דמים. בנידונינו, אם תוצר שנהא במקום איבה מותר לתת לרופא, אך יכניסנה לכיס בתוך כיס. ואין לחוש שהרופא הגוי יבזה המזווה כי הוא מאמין בה ורכבנו הקדוש ששלח לארטובון.

גם ברכה אפשר ללמדו, שהרי נאמר בברכות נא. אין עונים אמן אחר כותי המברך עד שישמע כל הברכה כולה. אמנם יש להעיר איך יאמר הגוי 'אשר קדשנו במצוותיו' כשהוא שקר, אבל במקום איבה מאחר ויכול לצאת מכך פיקוח נפש מותר. אך אם יכול היהודי לכתוב עבור הגוי מזווה מיוחדת ולא לשם מצוה, עדיף. ומזווה פסולה אסור למכור לו דהוי גניבת דעת. ואם ימכור דירתו לישראל, יהיה חייב היהודי להוריד המזווה ולקבוע מחדש מזווה שנכתבה לשם מצוה.